

**Sprawozdanie z konferencji naukowej
Katedry Logopedii i Zaburzeń Rozwoju
Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
„Diagnoza i terapia miofunkcjonalna – ujęcie interdyscyplinarne”
Kraków, 11 listopada 2023 r.**

W dniu 11 listopada 2023 r. odbyła się w Krakowie konferencja naukowa „Diagnoza i terapia miofunkcjonalna – ujęcie interdyscyplinarne”. Organizatorem spotkania była Katedra Logopedii i Zaburzeń Rozwoju Instytutu Nauk o Zdrowiu UKEN w Krakowie, kierowana przez dr hab. Martę Korendo, prof. UKEN.

Konferencje organizowane przez Katedrę Logopedii i Zaburzeń Rozwoju UKEN mają charakter cyklicznych spotkań naukowych, które dotyczą bieżących problemów diagnostycznych i terapeutycznych. Tegoroczne cieszyło się ogromnym zainteresowaniem z uwagi na interdyscyplinarny charakter – swoje referaty wygłosili nie tylko logopedzi i neurologopedzi, ale także ortodonci, stomatolodzy, fizjoterapeuci, osteopaci.

Terapia miofunkcjonalna to szereg oddziaływań, które mają na celu niwelowanie zaburzeń lub zapobieganie powstawania patologii w obszarze toru ustno-twarzowego. *Myo* z gr. znaczy ‘mięsień’, a *functio* w łac. rozumiane jest jako ‘funkcja’. Oznacza to, że zaburzenia miofunkcjonalne to szereg nieprawidłowości w funkcjonowaniu mięśni układu orofacialnego, które mogą przyczynić się do powstawania wad wymowy, ale także wad zgryzu, pojawienia się trudności z przyjmowaniem pokarmów, asymetrii mięśni twarzy, problemów w pracy stawów skroniowo-żuchwowych, nieprawidłowego toru oddechowego, wad postawy itp. Dlatego też konferencja stanowiła platformę do wymiany doświadczeń na gruncie interdyscyplinarnym, przyczyniła się do zrozumienia potrzeb pacjentów oraz wpłynęła na rzetelność diagnostyczną i skuteczność terapeutyczną.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonały dr hab. Marta Korendo – kierownik Katedry Logopedii i Zaburzeń Rozwoju UKEN oraz dr hab. Halina Pawłowska-Jaroń – p.o. dyrektor Instytutu Nauk i Zdrowiu UKEN. Przedstawione w ramach konferencji wystąpienia podzielone zostały na trzy sekcje. Pierwszy blok wystąpień, prowadzony przez dr hab. Martę Korendo, rozpoczął wykład dr hab. Anity Lorenc i dr Agnieszki Borowiec zatytułowany *Diagnoza i terapia miofunkcjonalna w świetle obiektywnych badań instrumentalnych*. Prelegentki zaprezentowały wyniki swoich badań prowadzonych z wykorzystaniem artykulografii elektromagnetycznej. Artykulograf to współcześnie najnowocześniejsze narzędzie badawcze stosowane w fonetycznych badaniach artykulacyjnych. Daje możliwość analizy precyzyjnych danych dotyczących położenia ruchomych narządów mowy w powiązaniu z trójwymiarowymi wizualizacjami ruchu, ściśle zsynchronizowanymi z dźwiękiem. Kolejne wystąpienie dotyczyło diagnozowania miofunkcji w perspektywie planowania oddziaływań terapeutycznych (*Diagnoza miofunkcji jako podstawa do planowania terapii logopedycznej*). Autorka, dr Mira Rządzka, podkreśliła znaczenie badania funkcji prymarnych w obszarze orofacjalnym dla efektywności podejmowanych działań. W kolejnym referacie pt. *Hands on czy hands off – dylematy i kompromisy w terapii neurologopedycznej na OION* mgr Marta Karwot-Pięta, odwołując się do aktualnej wiedzy oraz własnych doświadczeń pracy na oddziale intensywnej opieki neonatologicznej, podkreśliła ogromną rolę wczesnych, profesjonalnych oddziaływań terapeutycznych, podejmowanych w stosunku do dzieci przedwcześnie urodzonych. Pierwszą część zamykało wystąpienie lek. med. Donaty Oziemczuk i neurologopedki, mgr Moniki Owsianowskiej, podczas którego prelegentki przedstawiły autorską propozycję klasyfikacji wędzidełka języka, uwzględniającą złożoność i różnorodność struktur jamy ustnej (tytuł wystąpienia: *Wędzidełko języka w klasyfikacji Oziemczuk-Owsianowskiej*). Zaproponowane rozwiązania pozwalają na ocenę anatomii wędzidełka języka oraz jego relacji względem otaczających struktur.

Drugiej części obrad przewodniczyła dr hab. Anita Lorenc, a rozpoczęło ją wystąpienie dr Magdaleny Czajkowskiej zatytułowane *Struktura i funkcja – wzorce napięciowe w terapii logopedycznej*. Prelegentka, odwołując się do wiedzy z zakresu osteopatii, fizjoterapii i logopedii, przedstawiła zależności pomiędzy ciałem dziecka a kompleksem ustno-twarzowym, wskazując na istotne znaczenie dysfunkcji mięśniowo-powięziowych. Autorką następnego referatu była mgr Małgorzata Gawrył, która przedstawiła wyniki prowadzonych przez siebie badań dotyczących ruchomości języka u osób dorosłych, w powiązaniu ze stanem struktury wędzidełka. Tytuł wystąpienia brzmiał: *Ocena struktury i mobilności języka u osób dorosłych – analiza statystyczna*. Kolejne uczestniczki panelu – dr Anna Siudak i mgr Jadwiga Prażak – w wystąpieniu *Zaburzenia miofunkcjonalne w kontekście rozwoju motorycznego dziecka – studium przypadku* zaprezentowały efekty oddziaływań fizjoterapeutycznych u 9-letniej dziewczynki z zaburzeniami miofunkcjonalnymi. Istotą wystąpienia była analiza retrospektywna przypadku opierająca się na materiałach audiowizualnych, która ukazała cechy patologiczne u dziecka od dnia urodzenia. Autorki wystosowały postulat o wczesną diagnozę miofunkcjonalną niemowląt. Następnie prelekcję pt. *Blizna w obrębie twarzy i jamy ustnej w terapii logopedycznej* wygłosiła mgr Ewelina Mendala-Kwoczek.

Wyniki badań dowodzą, że blizna ma negatywny wpływ nie tylko na miejsce, w którym powstała, ale także na inne, czasem odległe części ciała. Prelegentka wskazywała na potrzebę podjęcia działań na bliznach w obszarze orofacjalnym w terapii logopedycznej. Referat o przewrotnym tytule *Powrót do przyszłości 4 – czyli wróćmy do podstaw również przy miofunkcji* wygłosił mgr Artur Kopeć, który podkreślił wagę zarówno holistycznej diagnozy, jak i terapii pacjentów z zaburzeniami miofunkcjonalnymi. Udzielenia odpowiedzi na zadane w tytule kolejnego wystąpienia pytanie *Miofunkcje a rozwój mowy – czy możliwe jest ustalenie wpływu?* podjęła się dr Ewa Bielenda-Mazur, koncentrując się na ankyloglosji i zabiegu uwolnienia języka. Autorka dokonała przeglądu badań opublikowanych w XXI wieku (głównie w drugiej i trzeciej dekadzie), dotyczących powiązań między nieprawidłowościami anatomicznymi wędzidełka języka a rozwojem mowy w aspekcie ilościowym i jakościowym. Zaprezentowała źródła, które wbrew obiegowym opiniom podają, że zabieg uwolnienia języka nie przyczynia się do poprawy produkcji i zrozumiałości mowy. Odniosła również prezentowane wnioski z badań do własnych doświadczeń klinicznych. Wskazała, iż potrzeba interwencji chirurgicznej na wędzidełku języka wyłącznie w celu poprawy mowy powinna być podejmowana z ostrożnością, a postępowanie logopedów i neurologopedów winno uwzględniać wiedzę pochodzącą z najnowszych badań naukowych.

Trzecią i ostatnią sekcję konferencji, moderowaną przez dr Mirę Rządzką, rozpoczął mgr Piotr Koprowski referatem *Zaburzenia obręczy barkowej w terapii pacjenta z zaburzeniami miofunkcjonalnymi*. Był to kolejny głos w tej debacie naukowej podkreślający znaczenie holistycznej diagnozy pacjentów z problemami miofunkcjonalnymi, a także wskazujący na potrzebę współpracy logopedy z fizjoterapeutą w procesie terapeutycznym. Wystąpienie mgr. Krzysztofa Bieńka *Objawy dysfunkcji obszaru czaszkowo-żuchwowego* odnosiło się do istotnych, z punktu widzenia terapii miofunkcjonalnej, zaburzeń pracy stawów skroniowo-żuchwowych. Współczesne doniesienia naukowe i kliniczne potwierdzają rosnący problem nieprawidłowości czynnościowych układu ruchowego narządu żucia, szczególnie u osób dorosłych. Kolejną uczestniczką panelu była mgr Marta Marszałek, której referat zatytułowany *Terapia manualna krtani w pracy z dziećmi powyżej 6. roku życia* dotyczył ważnych w perspektywie tworzenia wypowiedzi napięć mięśniowo-powięziowych w rejonie narządu głosotwórczego oraz możliwości podejmowania działań przywracających balans pomiędzy strukturami odpowiedzialnymi za pracę krtani. Referat *Kontrowersje w diagnostyce i leczeniu ankyloglosji*, kończący obrady konferencyjne, przedstawił lek. stom. Jakub Bargiel.

Po przerwie rozpoczęła się druga, praktyczna część spotkania, czyli cykl warsztatów, w ramach których uczestnicy mogli zapoznać się z wybranymi technikami terapeutycznymi, ćwiczeniami, metodami diagnostycznymi, stosowanymi w pracy z pacjentami z zaburzeniami miofunkcjonalnymi. Do tej sekcji udało się organizatorom zaprosić: dr Magdalenę Czajkowską (*Analiza wzorców ruchowych i oddechowych w praktyce logopedy*), dr. Mariana Majchrzyckiego (*Nerw trójdzielny w praktyce logopedy*), mgr Jadwigę Prażak (*Ocena rozwoju ruchowego w pierwszym roku życia*), mgr Martę Marszałek (*Terapia manualna krtani u dzieci z niepełnosprawnością sprzężoną*), mgr. Artura Kopcia (*Przykłady pracy manualnej w różnego rodzaju dysfunkcjach*),

mgr. Krzysztofa Bieńka (*Propozycje terapeutyczne w dysfunkcji nerwu trójdzielnego*), mgr Monikę Marcińską (*Oddychanie funkcjonalne metodą Butejki w terapii pacjentów z zaburzeniami miofunkcjonalnymi – warsztat praktyczny*).

Wszystkie referaty, a także warsztaty, cieszyły się dużym zainteresowaniem słuchaczy/uczestników, co zaowocowało ożywionymi dyskusjami w kularach. Wielowątkowość zagadnień podejmowanych w wystąpieniach potwierdziła obecność tej problematyki w kręgu zainteresowań badaczy, praktyków-specjalistów, logopedów oraz neurologopedów, co przekonuje o potrzebie wymiany myśli i doświadczeń, czego okazją będzie kolejna konferencja organizowana przez Katedrę Logopedii i Zaburzeń Rozwoju UKEN.

1. Bargiel J., Gontarz M., Gąsiorowski K. (2021). Miofrenuloplasty for Full Functional Tongue Release in Ankyloglossia in Adults and Adolescents—Preliminary Report and Step-by-Step Technique Showcase. *Medicina*, 57.
2. Bieniek K. (2023). Objawy czynnościowych zaburzeń układu ruchowego narządu żucia na podstawie autodiagnozy pacjentów. W: E. Zmuda, E. Bielenda-Mazur, K. Sedivy-Mączka (red.), *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Logopaedica*, 7, 3–10.
3. Czajkowska M. (2024). *Struktura i funkcja w terapii logopedycznej*. Opole.
4. Gawrył M. (2023). Przyczyny i konsekwencje trudności w rozwoju i doskonaleniu funkcji pokarmowych dziecka z trisomia chromosomu 21. W: M. Baj-Lieder, R. Ulman-Bogusławska (red.), *Trudności w karmieniu dzieci niemowląt i małych dzieci, czyli jedzenie to nie bułka z masłem*. Warszawa: Od Pestki do Ogryzka.
5. Karwot-Pięta M. (2020). Czy tylko „stymulacja” odruchu ssania? Strategie opieki neurologopedycznej na Oddziale Intensywnej Opieki Neonatologicznej – wymiar praktyczny. W: M. Baj-Lieder, R. Ulman-Bogusławska (red.), *Trudności w karmieniu dzieci niemowląt i małych dzieci, czyli jedzenie to nie bułka z masłem*. Warszawa: Od Pestki do Ogryzka.
6. Koprowski P. (2023). Znaczenie obręczy barkowej u pacjenta z zaburzeniami miofunkcjonalnymi. W: E. Zmuda, E. Bielenda-Mazur, K. Sedivy-Mączka (red.), *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Logopaedica*, 7, 47–60.
7. Lorenc A. (2016). *Wymowa normatywna polskich samogłosek nosowych i spółgłoski bocznej*. Warszawa: Elipsa.
8. Marszałek M. (2024). Narząd głosu w subiektywnej ocenie studentów kierunków humanistycznych. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Logopaedica* (w druku).
9. Oziemczuk D., Owsianowska M. (2023). *Nowe spojrzenie na wędzidełko języka*. Zielona Góra: Wydawnictwo Oziemczuk.
10. Rządźka M. (2021). *Odruchy oralne u noworodków i niemowląt. Diagnoza i stymulacja*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
11. Siudak A., Prażak J. (2023). Zaburzenia miofunkcjonalne w kontekście rozwoju motorycznego dziecka – studium przypadku. *Logopedia*, 52(1), 95–108.

Halina Pawłowska-Jaroń
Alicja Kabała
Anna Siudak